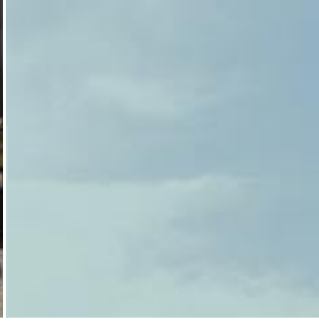

V y s o č i n a
plná života

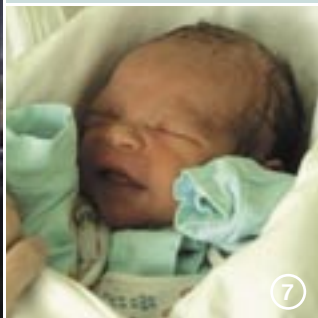

Poezie všedních dnů

Lidé na Vysočině

5

7

8

6

9

Vítejte na Vysočině, v kraji lesů a hájů, luk a pastvin, kopců a rybníků.

Najdete ji v samém srdci Evropy na pomyslné spojnici mezi Prahou a Vídní, na pomezí Čech a Moravy. Do většiny území kraje zasahuje Českomoravská vrchovina se svým drsnějším klimatem a množstvím nezapomenutelných přírodních scenerií. Díky zarputilosti, se kterou se zdejší krajina brání zásahům člověka, se může dosud pyšnit vzácnými a rozlehlými přírodními útvary i velmi čistým ovzduším.

Historie osídlení na Vysočině sahá do 13. století a je spjata s rozvojem těžby stříbra. Jihlava, nynější sídelní město kraje, patřila již v 15. století k nejvýznamnějším a k ekonomicky nejsilnějším českým městům. Již tehdy zde byly zastoupeny úřady, které na území podobném dnešní rozloze kraje rozhodovaly o právu a věcech veřejných. Mnohá další města vděčí za svůj vznik především strategické poloze, neboť byla založena na dávných obchodních stezkách nebo říčních brodech pro jejich ochranu i pro odpočinek poutníků.

Návštěvníci Vysočiny bývají okouzleni čistou a do jisté míry syrovou přírodou.

K bezesporu nejkrásnějším obdobím zde patří jaro. Slunce svými paprsky vlévá květeně novou mízu, probouzí veškerý život a po kruté a nelítostné zimě dává novou naději. Znamením léta je vůně lesa, letní pohodu doprovázejí vlhké podvečery a jiskřivá svítání. Typickým obrazem Českomoravské vrchoviny je však rovněž zimní období, během něž halí vrstvy sněhu krajinu na dlouhou dobu do bělostného hávu a ukládají přírodu ke dlouhému spánku.

Obyvatelé Vysočiny jsou lidé zocelení sepětím s přírodou. Hlavní obživou místních bylo a na mnoha místech stále zůstává zemědělství. Přežít v tomto náročném prostředí jim umožnila duchovní kultura a tvrdá práce. Dodnes zde nalezneme množství malých políček, jež jsou obdělávána s velkou pečlivostí a láskou. Vysočina je domovem lidí, kteří se dokázali přizpůsobit tepu jejího života a jsou jako ona – tvrdí a přitom laskaví, pohostinní a přitom přívětiví.

1. Jimramovské Pavlovice
2. náměstí v Jihlavě
3. výtvarná soutěž
4. vysazování koroptví
5. děti na hřišti
6. výtvarný kroužek
7. vítání občánků
8. brusírna skla
9. výroba kozího sýru

Co o nás ještě nevíte

Počet obyvatel:	520 000
Počet obcí:	729
Rozloha:	6 925 km ²
Hustota zalidnění kraje Vysočina:	75 obyvatel/km ²
Průměrný počet obyvatel v obci:	714
Průměrný věk obyvatelstva kraje:	38 let

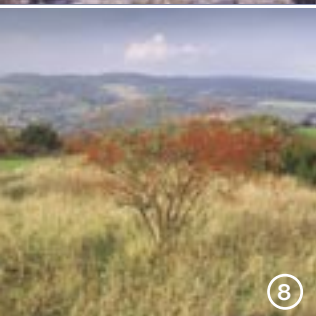
Vítejte v přírodě Rok na Vysočině

7

11

8

9

10

Roční období na Vysočině jsou ovlivněna poměrně vysokou nadmořskou výškou a s ní souvisejícími tvrdšími klimatickými podmínkami. Zima zde trvá vždy o něco déle než jinde, své vlády se ujímá již v podzimních měsících a nevzdává se jí mnohdy až do dubna. Celou krajinu pokrývají silné přikrovy sněhu a halí ji do barev zimy. Mráz zamyká modravé vodní plochy pevným ledovým přikrovem a vítr zahání obyvatele do jejich obydlí a zvířata do úkrytů a nor.

Jaro probouzí prokřehlou přírodu ze zimního spánku a rozvíjí ji do plné krásy. Krajem se nese zurčení nesčetných potůčků, šumění osvobozených korun stromů a radostný zpěv ptáků v jejich korunách. Všechno se probouzí k životu, rozkvétá a snaží se dohnat to, co v zimě zameškalo.

Letní Vysočina je vlhák a mírná. Vonící lesy ševelí v rytmu poklidného vánku a lákají návštěvníky pod koruny stromů. Rozpálenou zemi občas osvěží blahodárný déšť, potoky i rybníky se třpytí v jasů letního slunce a kvetoucí louky na svazích kopců lákají k lenošení a k odpočinku.

Po krátkém létě přichází pestrobarevný podzim. Je to čas sběru plodů, které příroda svým obyvatelům poskytla. Čas, v němž si krajina vzala malířskou paletu a barví se do mnoha kouzelných odstínů. Země se přikrývá peřinou šustícího listí a obyvatelé lesních hvozdů se intenzivně připravují na další zimu.

12

1. u Doubravniku
2. jaro na Vysočině
3. koniklece u Třebíče
4. Luh u Telče
5. údolí Oslavy a Chvojnice
6. Rožná u Bystřice nad Pernštejnem
7. pohled z Kočího kopce
8. krajina u Koníkova
9. Pustá Rybná u Domašova
10. Vířská přehrada
11. Stvořidla
12. Vlachovice

Kam na výlet

Chráněné krajinné oblasti:	Žďárské vrchy, Železné hory
Národní přírodní rezervace:	Velký Špičák, Mohelenská hadcová step, Zhejral
Národní přírodní památky:	Hojkovské rašelinště, Jankovský potok
Přírodní parky:	Balinské údolí, Bohdalovsko, Čeřínek, Doubrava, Melechov, Rokytná, Střední Pojihlaví, Svratecká pahorkatina, Třebíčsko

Symfonie lesů a rybníků

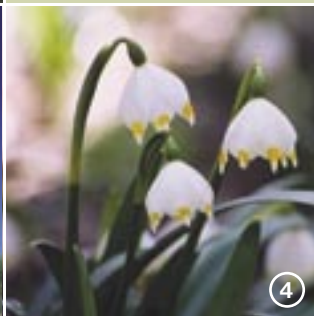
2

6

3

4

5

Hluboké lesy, skály, rybníky a řeky obklopené bujnou vegetací s nepřebernými druhy různých živočichů, mělká a široká údolí, mírné táhlé svahy se zaoblenými vrcholy – to vše je Vysočina. Většinu území kraje tvoří Českomoravská vrchovina, která je pramennou oblastí mnoha řek. Prochází jí hlavní evropské rozvodí – západní část patří k úmoří Severního moře, východní část pak k úmoří moře Černého. Říční síť je hustá a bohatě rozvětvená, mezi největší a nejznámější řeky patří Sázava, Jihlava, Oslava a Svratka. Řeky se místy zařezávají do krajiny a vytvářejí neopakovatelné přírodní scenerie. Mezi nejznámější a nejvíce navštěvovaná místa patří Stvořidla – balvanovitá oblast mezi Ledčím a Světlou nad Sázavou.

Opravdovým skvostem je Chráněná krajinná oblast Žďárské vrchy s řadou přírodních rezervací, se vzácnými druhy rašeliništních rostlin, zbytky pralesa a s bělostnými koberci bledule jarní. I další oblasti skrývají ojedinělé scenerie. Je jich tolik, že návštěvníky stavějí před obtížnou volbu: vydat se na Velký Špičák s bukovým porostem a vzácnou květenou, nebo zhlédnout údolí Doubravy s korytem řeky, nad nímž ční skály až do výše šedesáti metrů? Či kamenné moře na Štamberku? Při svých toulkách by turisté neměli opomenout ani rulové skály na Zaječím skoku nebo Mohelenskou hadcovou step se vzácnými druhy drobných kapradin a trpasličími stromy. Vše je však jen malým výčtem toho, co zdejší příroda nabízí.

Celé území kraje je protkáno stovkami kilometrů značených turistických a cykloturistických tras, vodní krásy Sázavy je možné pozorovat také přímo z palub lodí.

Kouzlo čisté přírody, síla svěžího vzduchu a neopakovatelný klid hlubokých lesních porostů objevuje každý rok stále větší počet turistů, kteří na Vysočině hledají odpočinek a čerpají nové síly do dalšího shonu běžného života.

7

1. údolí řeky Doubravy
2. Dalešická přehrada
3. borovice
4. bledule jarní
5. jezero Vápenice
6. Čeřínek u Jihlavy
7. ranní les

rybářské revíry:

vodárenská nádrž Trnávka

vodárenská nádrž Sedlice

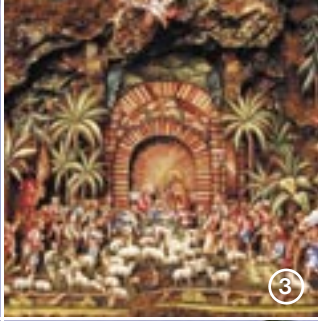
řeka Sázava

vodárenská nádrž Pávov

Zámecký rybník ve Stříteži u Jihlavy

vodárenská nádrž Dalešice

řeka Oslava

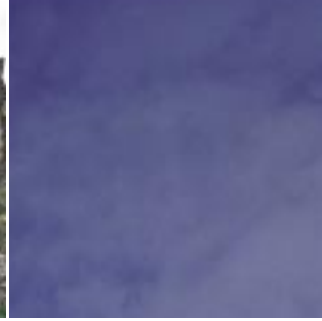
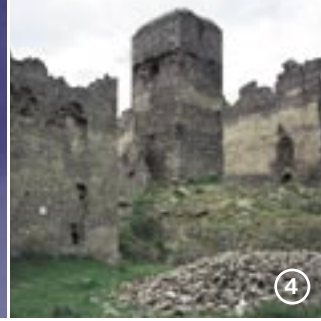
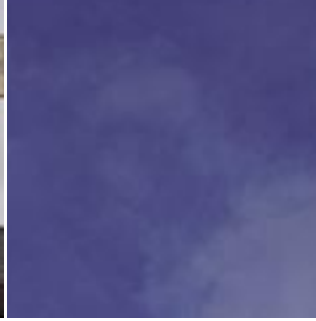
Kraj tradičního folkloru a lidových řemesel *živé tradice a veselí lidé*

Vysočina byla svědkem rozvoje mnoha řemesel. Z nejstarších dob je nejnámějším hornictví stříbra. Dodnes nám tuto dobu připomíná Jihlavský havířský průvod, ve kterém dobově oblečené děti každým druhým rokem připomínají zašlou slávu a těžkou dřinu horních dělníků. Bezesporu nejvýznamnějším řemeslem provozovaným na Vysočině bylo soukenictví. Světového věhlasu se dostalo i sklářům. Na Žďársku a v okolí Jihlavy naleznete ještě dnes několik hutí, jež pokračují ve výrobě tradičního ručně vyráběného českého křišťálu. Um a preciznost dávných řemeslníků dokazují vánoční betlémy v Třešti a Třebíči, jež jsou funkční až dodnes a které udivují svou velikostí i propracovaností jednotlivých detailů. Mnoho řemesel se dochovalo již jen v podobě lidových písní a tanců, jež folklorní soubory s úspěchem předvádějí jak doma, tak i v zahraničí. S velkým zájmem se setkávají také festivaly pořádané na Vysočině. Folklorní festival v Telči, Otvírání studánek v Jinošově, Bramborobraní v Třebíči nebo Folklorní ples ve Žďaru nad Sázavou – to je jen skromný výčet každoročně se opakujících akcí.

Některé tradiční zvyky se zachovaly až dodnes. V mnoha vesnicích slaví obyvatelé každoročně masopust, v maskách obcházejí všechna stavení a přejí novodobým hospodářům úspěšný další rok. Dodržovanou letní tradicí jsou také pouti spojené s jarmarkem.

1. Nový Jimramov
2. vítání jara na Vysočině
3. betlém v Třešti
4. lidové tance z Horácka
5. Bramborobraní v Třebíči
6. historické slavnosti v Telči
7. Havířský průvod v Jihlavě
8. folklorní slavnosti v Telči
9. Napoleonské slavnosti u Štoků

Svěží zážitky z odkazů našich předků

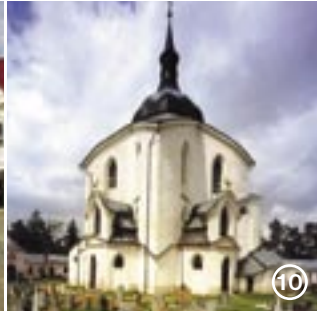
6

7

9

10

8

11

Malebná krajina Vysočiny byla po staletí dotvářena našimi předky, kteří zde vybudovali mnoho historických památek. Na každém kroku zde naleznete hrdé gotické hrady postavené k ochraně kupeckých stezek, renesanční zámky poskytující svým obyvatelům luxusní pohodlí či barokní církevní stavby, jež návštěvníky omračují svou výzdobou a monumentálním pojetím. A samozřejmě spoustu památek lidového stavitelství.

Na pomezí Čech a Moravy vznikla pod rukama našich předků během staletí krásná města, která do dnešních let demonstrují svoji dřívější slávu a důležitost. Historie mnoha z nich sahá do počátků 13. století, a dokonce i dále. Jejich rozvoj byl podpořen nálezem stříbrných žil. Jihlava, největší město regionu, patřila po dlouhou dobu dokonce k nejdůležitějším městům Českého království.

Telč, snad nejkrásnější město naší republiky, třebíčské židovské ghetto, bazilika svatého Prokopa a Santiniho kostel svatého Jana Nepomuckého na Zelené hoře u Žďáru nad Sázavou – všechny tyto objekty jsou zapsány mezi objekty chráněné UNESCO, a tím řadí Vysočinu na první příčku mezi ostatními kraji v počtu takto oceněných památek. Kraj je na ně právem hrdý.

Vysočina je protkána bohatou historií a její skvosty pyšně nabízí svým návštěvníkům. Ráda vás uvítá na mnoha zámcích a hradech, pozve do měst a kostelů. Otevře vám zdejší měšťanské domy, seznámí vás s naučnými stezkami o těžbě stříbra, prohlédnete si tajemné městské katakomby, dochované opevnění a mnoho dalších rozličných památek.

1. premonstrátský klášter v Želivě
2. muzejní expozice v Polné
3. Brána Matky Boží v Jihlavě
4. zřícenina hradu Rokštejn
5. památná lípa v Klokočově
6. hrad Pernštejn
7. památník Bible kralické v Kralicích n. O.
8. zámek v Jaroměřicích nad Rokytnou
9. historické jádro Telče (UNESCO)
10. poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené Hoře (UNESCO)
11. bazilika sv. Prokopa v Třebíči (UNESCO)

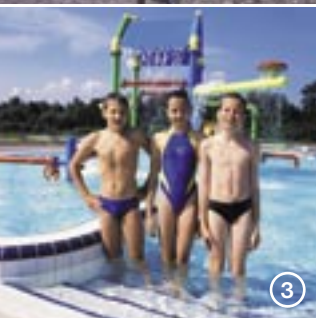

Památky UNESCO na Vysočině

Telč:	historické jádro
Třebíč:	židovská čtvrť, židovský hřbitov a bazilika sv. Prokopa
Žďár nad Sázavou:	poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře

Vysočina

- kraj v pohybu

Vysočina je přímo předurčena k aktivnímu odpočinku. Její příroda je protkána stovkami kilometrů turistických tras, jež na naučných stezkách nabízejí zábavu i poučení. Na dálkové cykloturistické trasy je napojen nespočet tras regionálních. Krásu zdejší přírody vychutnávají návštěvníci i z koňského hřbetu nebo z lodní paluby. Koupání v přírodních nádržích je možné střídát s krytými bazény či aquaparkem, který můžete navštívit v Jihlavě. Nechybějí však ani tenisové kurty a golfové hřiště ve Svatce. Samozřejmostí jsou fotbalová a volejbalová hřiště, kuželny, hokejové a atletické haly. Vyznavači zimních sportů budou plně spokojeni v Novém Městě na Moravě, které se stalo střediskem českého běžeckého lyžařského sportu. Skutečně aktivní odpočinek nabízí agroturistika, při níž má návštěvník možnost seznámit se s domácími zvířaty a zapojit se do zemědělských a farmářských prací, které jsou mu v běžném životě vzdálené nebo někdy i nedostupné.

Klidný odpočinek slibují hluboké lesy svádějící k houbaření a ke dlouhým uklidňujícím procházkám.

Pro každého návštěvníka má Vysočina přichystáno aktivní vyžití podle jeho představ.

1. běžecké trasy
2. cyklotrasy
3. Vodní ráj Jihlava
4. golfové hřiště Svatka
5. projížďky na koních
6. vodáci na Sázavě

Co by nemělo uniknout vaší pozornosti:

Zlatá lyže – Světový pohár v běhu na lyžích, Nové Město na Moravě

Horácká rallye – Mezinárodní mistrovství ČR v automobilových rallye, Třebíč

Zlatá podkova – Soutěž jezdců a vozatajů, Humpolec

Handball Help – Sportovně-společensko-humanitární utkání v házené, Havlíčkův Brod

Horácký letecký den – Přehlídka letecké akrobacie, Jihlava

Perleťový pohár – Nejstarší fotbalový turnaj v Čechách, Žirovnice

O zlomenou poloosu – Závod historických terénních vozidel, Třebíč

Rovner Vysočiny – Velkolepý cyklistický závod, Žďár nad Sázavou

Hrají si mladí i staří

Vysočina poskytuje svým malým i velkým návštěvníkům mnoho zábavy a poučení. Jihlavská ZOO je po celém světě vyhlášena svými chovatelskými úspěchy. Neustálým lákadlem jsou pro milovníky zvířat unikátní výběhy bez mříží i nově otevřená africká vesnice. Zájemci o netradiční druh zábavy budou jistě uspokojeni v Pelhřimově, jež je označován jako město rekordů. Muzeum mapující jedinečné výkony českých a světových rekordmanů je jediné svého druhu ve střední Evropě. Stranou nezůstanou ani příznivci trampingu. Dodnes provozovaný Posázavský PACIFIK je rázem převezle o několik desítek let zpátky do dob, kdy touto zábavou žila celá generace.

Od trampování je pak jen krůček k opravdovému westernu. Šiklův mlýn je vyhlášenou baštou pistolníků, desperátů, šerifů i barových zpěvaček. A zpět do minulosti se mohou ponořit i návštěvníci muzea historických vozidel v Humpolci.

Vyhledávanou událostí jsou folkové prázdniny v Telči nebo v Náměšti nad Oslavou, jež každoročně navštěvuje množství příznivců folkové hudby. Vysočina je také dějištěm mnoha festivalů vážné hudby, za všechny můžeme jmenovat Festival Petera Dvorského v Jaroměřicích nad Rokytnou, Mahlerův festival v Jihlavě, Hudební slavnosti, Česko-francouzskou akademii v Telči, Novoměstské hudební slavnosti a řadu dalších.

Po mnoha letech byla obnovena i tradice, kterou založil odvážný artista Saltinbango, jež s trakařem sjel po laně z věže Jakubského kostela na Jihlavské náměstí.

Lidé z Vysočiny se umějí bavit a mají k tomu nesčetně příležitostí. Na akcích, které pořádají, rádi uvítají i návštěvníky, jež k nim přijeli z dále, aby si odpočinuli a načerpali nové podněty do svého života.

1. Westernové městečko Šiklův mlýn
2. Festival rekordů v Pelhřimově
3. ZOO Jihlava, africká vesnice Matongo
4. balony nad Telčí
5. závody v běhu na lyžích
6. sraz veteránů v Telči

①

②

③

...a jak si tu žijeme

Vysočina pohostinná

4

5

7

8

6

9

Vysočina má dvě tváře. Na jedné straně je to drsná příroda, která do jisté míry omezuje naše konání. Druhá je odrazem lidí zde žijících a zocelených klimatickými podmínkami, lidí zvyklých bojovat s nepřízní osudu a vyrovnávat se s obtížným získáváním obživy. O to jsou obyvatelé kraje srdečnější a vstřícnější ke svému okolí.

Dlouhou dobu tvořilo základní obživu zemědělství, přičemž v naší oblasti se nejvíce pěstovaly brambory. Z Vysočiny také pocházejí tradiční jídla – brambory na tisíce způsobů.

Časy se však změnilly. Kraj Vysočina je dnes otevřen všem návštěvníkům a vítá je s komfortem, na který jsou zvyklí. Nabízí jim nejen moderně vybavené hotely, množství zábavy a nespočetně aktivit, ale zejména čistou přírodu. Přírodu, jež nevyžaduje náročné sportovní výkony, ale nabízí aktivní odpočinek přesně dle vašich představ. Krásná příroda je totiž nejvíce ceněným pokladem, který Vysočina svým návštěvníkům nabízí.

1. dětské hřiště
2. studenti v hodině IT
3. volejbal - Vodní ráj Jihlava
4. odpoledne v Telči
5. Slámování v Červené Řečici
6. rybářské závody
7. Festival rekordů v Pelhřimově
8. koncert na náměstí v Jihlavě
9. balony nad Telčí

Něco na zub – bramborové placky s povidly

300 g vařených brambor, 75 g hrubé mouky, 1/2 vejce, sůl, švestková povidla, skořicový cukr, olej na vymazání pánve

Uvařené brambory jemně nastrouhejte, osolte, přidejte mouku, vejce a zpracujte hladké těsto. Těsto rozdělte na stejné kousky, které rozválíte na tenké placky. Potom je opečete po obou stranách na dobře vymaštěné pánvi. Hotové placky pomažte švestkovými povidly, stočte je a posypte skořicovým cukrem.

Podávejte s bílou kávou nebo mlékem.

Krajský úřad kraje Vysočina
Žižkova 57
587 33 Jihlava
Česká republika

Tel.: +420 564 602 111
Fax: +420 564 602 420
Internet: www.kr-vysocina.cz
E-mail: posta@kr-vysocina.cz

Design © 20-20 Vision Graphics 2003
© All rights reserved by KRAJ VYSOČINA

Foto:
Ing. Daniel Balogh
Antonín Bína
Jaroslav Horák
Václav Hubata - Vacek
Martin Hurin
Michal Novotný
Luboš Pavlíček
Ing. Milan Slavinger
Martin Stecker
PhDr. Jan Sucharda
Ing. Jan Šumpich
Magistrát města Jihlavy
MěÚ Telč
MěÚ Žďár nad Sázavou
MKS Třebíč